
Sanat Eğitiminde Eğitsel Bir Araç Olarak ocuk Sanat Kitapları¹

Kibar Evren BOLAT AYDOĐAN²

Geliş Tarihi: 25.10.2019

Kabul Tarihi: 02.12.2019

Derleme

Öz

Çocukların sağlıklı bir şekilde gelişmeleri için, onların ilgisini çeken, ihtiyaçlarına ve algı düzeylerine uygun kitaplarla etkileşimde olmaları gerekmektedir. Çünkü ocuklara yönelik yapıtlar, onların hayal güçlerini, yaratıcılıklarını geliştirdiği gibi zihinsel, dilsel ve iletişim becerilerinin gelişimi açısından da önemli bir etkindir. Bu durum özellikle görsel sanatlar eğitimi gibi haftalık ders saati anlamında kısıtlı eğitim alanları için büyük önem taşımakta ve sanat üzerine yapılmış ocuk kitaplarını önemli bir ihtiyaç konumuna getirmektedir. Gelişmiş ülkelerde etkili bir eğitsel araç olarak ele alınan ocuk kitapları, bilimsel yaklaşımla incelenen özel bir alandır. Ülkemizde de hem ocuk kitaplarında hem de bu kitapların incelendiği araştırmalarda bir artış söz konusudur. Bununla birlikte sanat ve eğitimi alanında ocuk kitaplarının hem nicelik açısından yetersiz olduğu hem de belli ölçütler doğrultusunda incelenmediği görülmektedir. Bu çalışmada nitelikli ocuk sanat kitaplarının sahip olması gereken biçimsel ve içeriksel özellikler ortaya konmaya çalışılmıştır. Saptanan bu özelliklerin ocuk sanat kitabı inceleme çalışmalarına ve çocuklara yönelik sanat kitabı yazmayı hedefleyen yazarlara ve sanat eğitimcilerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: ocuk sanat kitabı, sanat eğitimi, eğitim aracı

¹ Bu alışma, Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından kabul edilen 1301E006 nolu proje kapsamında desteklenmiştir.

² Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Gzel Sanatlar Eğitimi Blm, e-mail: evren_bolat@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-4036-9051

Children's Art Books as an Educational Tool in Art Education

Submitted by 25.10.2019

Accepted by 02.12.2019

Review

Abstract

In order to be grown up in a healthy way, children have to interact with the books which attract their attention and appropriate for their needs and perception levels. Because the works for children not only improve children's imaginations and creativities but also these works are important factors for the development of the children's mental, linguistic and communication skills. This situation is crucial especially for the fields of education such as visual arts education in which weekly training hours are limited and brings the children's art books as a prominent need. Children's books - which are regarded as effective teaching tools in developed countries - is a special area surveyed with a scientific approach. In our country, there is increment in children's books and book researches as well. However, it is seen that children's books, especially in the field of art and education, are inadequate in terms of quantity and are not researched according to certain criteria. In this study, the formal and substantive features that the childrens's art book should have will be presented. It is expected that the formal and substantive features which will be presented in this study will contribute to other reviewing studies in this area and to art educators and writers who are aspiring to write art books for children.

Keywords: Children's art book, art education, educational tool

Giriş

Çocuğun sağlıklı gelişimi için yaşam çevresinin işitsel, görsel ve dilsel uyarılarla desteklenmesi gerekmektedir. Bu uyarıların çocuğun yaşına ve gelişimine koşut olarak sürekli çeşitlendirilmesi ile çocuğun dilsel, bilişsel, toplumsal gelişimi için yeni öğrenme olanakları yaratılmaktadır (Sever, 2005, s.22). Okuma eylemi, çocuğun dilsel gelişimini desteklemekle birlikte yaşadığı dünyayı, sosyal çevresini ve hepsinden önemlisi kendisini keşfetmesini de sağlamaktadır. Bu anlamda çocuklar için hazırlanan nitelikli kitaplar çocuğun kişilik, sosyal ve bilişsel gelişimini destekleyen önemli eğitsel materyallerden biridir. Gönen'e (2013, s.9) göre de çocukların ufuklarını genişletmek, anlayışlarını derinleştirmek ve sosyal kavrayışlarını geliştirmek için onlara yönelik hazırlanmış kitaplara ihtiyaçları vardır.

Maslow'un 'ihtiyaçlar hiyerarşisi'nde yer alan estetik ve düzen ihtiyacına gönderme yapan Güleç ve Geçgel (2006, s.28) estetik ihtiyacın çocuklar için diğer ihtiyaçlar kadar önemli olduğunu, kitapların da bu ihtiyacı karşılamak için en elverişli kaynaklar olduğunu dile getirerek, kitapların çocukların yaratıcılığını güçlendirdiğini belirtmişlerdir. Benzer şekilde sanat eğitimcileri ve sanat tarihçileri de sanat kitaplarının estetik deneyim kadar eğitici bir işlevi olduğunu ileri sürmektedirler (Roll,1988'den akt. Aşılıoğlu, 2011). Başka bir ifadeyle "çocuk kitapları, resim gibi bir güzel sanatlar etkinliğinin insan yaşamına giriş kapısı, sanat eğitiminin başlangıç noktasıdır (Kıbrıs, 2010, s.40)". Bu anlamda çocuk kitapları, çocuğun bilişsel, kişilik ve toplumsal gelişimi kadar sanatsal gelişimi için de gereklidir.

Ders kitaplarından hem içeriksel hem de biçimsel yönden farklı bir formata sahip olan çocuk kitapları içerisinde masal, öykü, şiir, roman, gezi, anı, çizgi roman, bilim gibi pek çok tür yer almaktadır. Bu türler içinde çocuk sanat kitapları öğretici/bilgilendirici çocuk kitapları içerisinde yer almaktadır. Çocukların bilişsel gelişimlerini ve bilgi evrenlerini desteklemek amacıyla yararlanılan kitaplar, genel olarak "öğretici çocuk kitapları" olarak adlandırılmaktadır (Sever, 2007, s.6). Çocuk kitaplarına ilişkin ülkemizdeki alanyazın

incelendiğinde bilgilendirici/öğretici türler içinde daha çok bilim ve doğa konulu kitapların sıklıkla ele alındığı, çocuk sanat kitaplarının göz ardı edildiği, neredeyse hiç bahsedilmediği dikkat çekmektedir.

Yabancı alan yazın incelendiğinde, ülkemizdekine benzer şekilde, çocuk sanat kitaplarını biçimsel ve içeriksel açıdan kapsamlı bir şekilde ele alan yayınlara rastlanmamıştır. Bununla birlikte çocuk sanat kitaplarından, çocuk edebiyatı türleri içerisindeki bir tür olarak, kısaca bahsedilmektedir. Örneğin Lukens (2007) çocuk edebiyatı türlerini sınıflandırarak çocuk sanat kitaplarına, biyografiler, tarih kitapları, gezi kitapları, bilim ve teknoloji kitapları gibi kurgusal olmayan eserler sınıfında yer vermiştir. Kurgusal olmayan eserler (nonfiction) ya da bilgilendirici kitaplar (information books) terimi ile özellikle okuyucuları bilgilendirmek amacıyla gerçek konuları ele alan çalışmalar kastedilmektedir. Russell (2009:277) da bu kitapları; tarih ve kültür, bilim ve doğa, insanın büyümesi ve gelişimi, sanat ve eğlence şeklinde dört büyük kategoriye ayırmıştır. Daha sonra çocuk sanat kitaplarının da içinde yer aldığı son kategori; gösteri sanatları, grafik sanatlar, plastik sanatlar ve spor ve eğlence olarak dört geniş konu alanı altında sınıflandırılmıştır.

Fakat bu sınıflandırmanın oldukça genelleyici olması nedeniyle yeni bir sınıflandırma Türkiye'deki kitabevlerinde satılan ve yabancı ülkelere alınan çocuk sanat kitapları esas alınarak tekrar yapılmıştır. Bu sınıflandırma için öncelikle bu çocuk sanat kitapları incelenerek çocuk sanat kitaplarının temel öğeleri belirlenmiştir (Şekil 1).

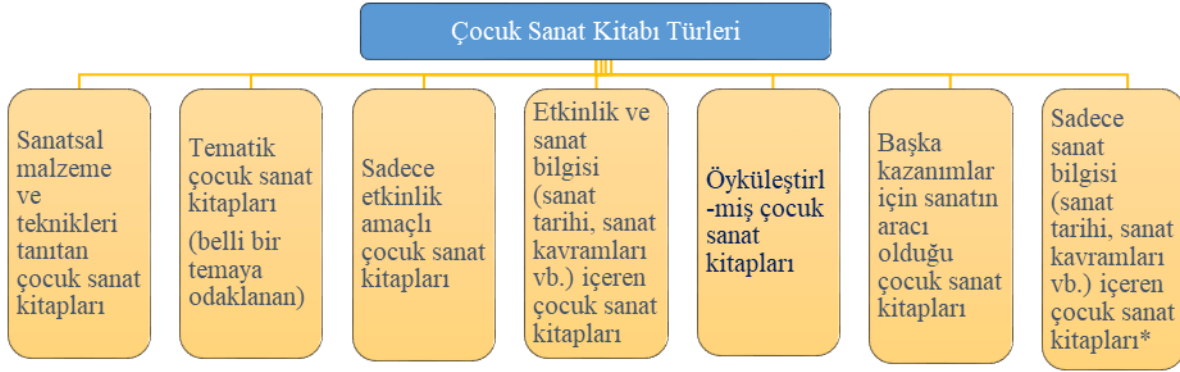
Çocuk Sanat Kitaplarının Temel Öğeleri			
Bilgi Metni	Etkinlik/ Uygulama Çalışmaları	Görseller	Kitabın Fiziki Özellikleri

Şekil 1. Çocuk sanat kitaplarının temel öğeleri

Çocuk kitabı incelemeleri sonucunda Resimde Çocuklarla Keşfet (İş Bankası Yayınları), Benim Küçük Deneylerim: Plastik Sanatlar (ODTÜ Yayıncılık) gibi sanat tarihi bilgisi içermeyen, sadece sanat teknikleri ve malzemelerini anlatarak bunlara ilişkin etkinlikler öneren çocuk kitapları ‘sanatsal malzeme ve teknikleri tanıtan çocuk sanat kitapları’ olarak sınıflandırılmıştır. 13 Women Artists Children Should Know (Prestel Yayınları), Çağlar Boyunca Mimarlık (İş Bankası Yayınları), Ancient Rome (DK Eyewitness Project Books) gibi belli bir konuya yönelik kitaplar ise tematik çocuk sanat kitapları olarak sınıflandırılmıştır. Küçük Ressamın Çizim Kitabı (Doğan Egmont Yayınları), Sanat Etkinlik Kitabı (Altın Kitaplar) gibi sadece etkinliğe yönelik olan, sanat tarihi bilgisi içermeyen kitaplar ise ‘sadece etkinlik amaçlı çocuk sanat kitapları’ olarak nitelendirilmiştir. Etkinlik ve sanat bilgisi içeren, İlk Sanat Kitabım (Doğan Egmont Yayınları), Her Güne Bir Sanat Etkinliği (Yapı Kredi Yayınları) gibi kitaplar ise etkinlik ve sanat bilgisi içeren çocuk sanat kitapları olarak ayrıca sınıflandırılmıştır. Resmin Baş Yapıtlarına Yolculuk Serisi (Evensel Çocuk Kitaplığı), Anholt Sanatçılar Serisi: Ünlü Ressamlardan Sanat Dersleri (Pearson Yayınları) gibi sanatçılar ve eserlerinden yola çıkarak öykülerin oluşturulduğu kitaplar ise öyküleştireilmiş çocuk sanat kitapları olarak adlandırılmıştır. Sanat Terapisiyle İyileşmek (Kaknüs Yayınları), Filozof Çocuk: Sanat Nedir? (Tudem Yayınları) gibi kitaplar ise sanatın aracı olduğu çocuk sanat kitapları olarak sınıflandırılmıştır. Daha çok büyük yaş çocuklara yönelik olan Ünlü Ressamlar (Sıfırtalı Yayınları), Çocuklar için Sanat (YEM Yayınları) gibi kitaplar ise sadece sanat bilgisi içeren çocuk sanat kitapları olarak sınıflandırılmıştır.

Bu sınıflandırma içerisinde yer alan ‘sadece sanat bilgisi içeren çocuk sanat kitapları’(*) da kendi içerisinde; sanatçı odaklı çocuk sanat kitapları (örneğin; Çocuklara Ressamlar Serisi/Etik Yayınları), belli sanat formları ile sınırlı çocuk sanat kitapları (örneğin; Ünlü Resimler/Sıfırtalı Yayınları), bir ülke/bölge ile sınırlı çocuk sanat kitapları (örneğin; Türk Sanatını Tanıyalım/Büyülü Fener) ve belirli bir sınırlandırma içermeyen çocuk sanat

kitapları olarak alt başlıklara ayrılmıştır. Çocuk sanat kitaplarına ilişkin bu sınıflandırma Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Çocuk sanat kitabı türleri

Çocuklara yönelik sanat kitaplarının genel durumu incelendiğinde, çocuk sanat kitapları sayısının son yıllara göre artmasına rağmen hala çocuk romanları, hikâyeleri gibi çocuk edebiyatı alanları ile karşılaştırıldığında nicelik açısından yetersiz kaldığı ve var olan çocuk sanat kitaplarının büyük çoğunluğunun Batı Sanatı hakkında, yabancı yazarlar tarafından yazılmış kitaplar olduğu görülmektedir. Ayrıca ilgili alan yazın tarandığında var olan çocuk sanat kitaplarının çocuk kitabı incelemelerinde göz ardı edilen bir tür olduğu da dikkat çekmektedir. Tüm bu saptamalar çocuk sanat kitaplarına gerekli önemin gösterilmediğini ortaya koymaktadır.

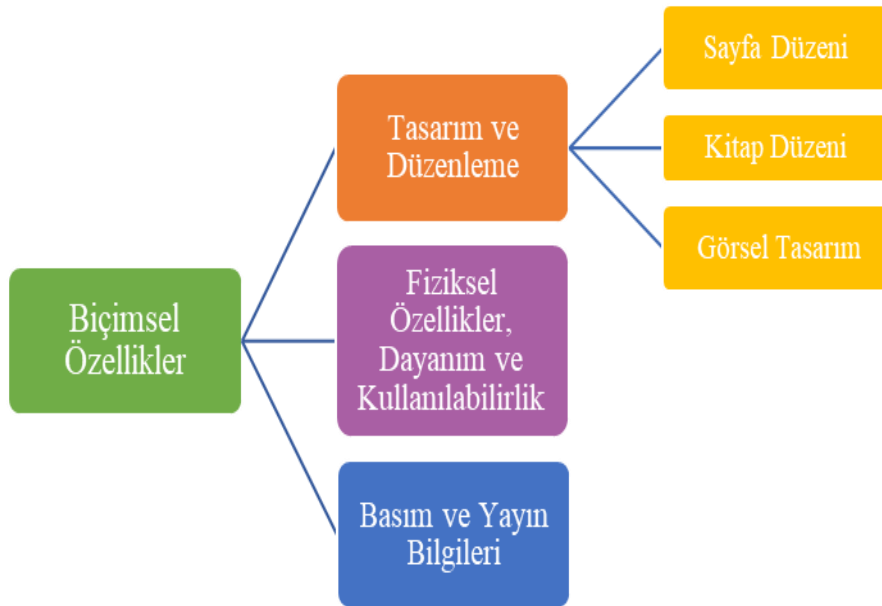
Oysaki görsel sanatlar eğitimi gibi haftalık ders saati anlamında kısıtlı bir alan için sanat üzerine yapılmış nitelikli çocuk kitapları önemli bir ihtiyaç konumundadır ve bu kitapların alan yazında ele alınarak değerlendirilmesi, nitelik artırıcı çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu çalışmada da çocuk kitaplarına yönelik alan yazın ve çocuk sanat kitabı incelemelerinden yola çıkarak nitelikli bir çocuk sanat kitabının taşınması gereken özelliklerin ortaya konması ve alandaki bu eksikliğin giderilmesi amaçlanmıştır.

Çocuk Sanat Kitaplarının Taşınması Gereken Özellikler

Konusu, türü, amacı ne olursa olsun her çocuk kitabının uyması gereken en temel özellik ‘çocuğa göre’ olmaktır. “Çocuğa göre, deyince, çocuklar için yapılacak edebiyatın çocuğun büyüme ve gelişme çağlarına, psikolojisine, sözcük ve kavram bilgisine, algılama düzeyine uygun bir duyarlılık biçimi anlaşılmalıdır” (Şirin, 2007, s.44). Buna göre çocuğa görelilik, biçim ve içerik açısından çocuğun anlama ve algılama sınırlarını zorlamama ve çocuk tarafından rahatlıkla kavranma ilkesine dayanmaktadır (Dilidüzgün, 2006). Bu anlamda çocuk sanat kitaplarının çocuğun gelişim özellikleri ve sanatsal kazanımlar bağlamında bazı özelliklere sahip olması gerekmektedir. Bu çalışmada bu özellikler, biçimsel ve içeriksel özellikler olarak iki ana başlıkta ele alınmıştır.

Çocuk Sanat Kitaplarının Biçimsel Özellikleri

Çocuk sanat kitaplarının biçimsel özellikleri; *tasarım ve düzenleme, fiziksel özellikler, dayanım ve kullanılabilirlik ve basım ve yayın bilgileri* olarak üç alt başlık altında ele alınmıştır (Şekil 3).

Şekil 3. Çocuk sanat kitaplarının biçimsel özelliklerine ilişkin başlıklar

Tasarım ve düzenleme

Çocuk sanat kitaplarında tasarım ve düzenlemeye ilişkin dikkat edilmesi gereken konuların başında *sayfa düzeni* gelmektedir. Metin/görsel oranı, sayfa düzeni içinde üzerinde durulması gereken ilk konudur. Çocuk kitaplarında olması gereken metin ve resim oranı hedef yaş grubuna göre değişmektedir. Örneğin; 3. sınıf öğrenciler için %75 metin %25 resim olması önerilirken, 4. sınıftan itibaren resim oranının azalabileceği ve 7. ve 8. sınıflarda metni açıklayıcı nitelikte olmadıkça resme gerek kalmadığı belirtilmektedir (Kıbrıs, 2010, s.40). Bununla birlikte görsel sanatlara yönelik çocuk sanat kitapları, alan gereği görsel yüzdesi metne göre çok yüksek kitaplardır. Bu yüzden görsel oranının en az %50 olması ölçütü bu kitaplar için söylenmesi gereken orandır. Nitekim çocuk sanat kitabı incelemelerinde en az %50 görsele yer verildiği görülmektedir (Resim1).

Resim 1. 'Keşfedin Sanat' kitabının sayfa düzenine ilişkin örnek (10. ve 11. Sayfalar)

Sıkışık olmayan satır aralığı ve sayfa kenarı boşlukları çocuk sanat kitaplarının okunurluğu için gereklidir. Özellikle eserlere ilişkin görsellerin ayrı bir sayfada büyük boyutta

yer alması sanat eserinin detaylı incelenbilmesini sağlayacaktır. Ayrıca sayfa numaralandırılmasının da unutulmaması gerekmektedir.

Çocuk kitaplarının tasarım ve düzenlemesine ilişkin dikkat edilmesi gereken bir diğer konu ise *kitap düzeni*dir. Bir kitap düzeninde, ön kapak sonra boş sayfa, daha sonra iç kapak, kitap sayfaları, boş sayfa ve en sonda arka kapak gibi bir sıralama olması önerilmektedir. Russell (2009) bilgilendirici çocuk kitaplarının; içindekiler, terimler sözlüğü, dizin, dipnot/son not, zaman şeridi gibi bölümler de içermesi gerektiğini belirtmiştir. Çocuk sanat kitapları da öğretici/bilgilendirici çocuk kitapları içerisinde yer alan bir tür olarak, birçok sanat terimi içermektedir. Bu anlamda çocuk sanat kitaplarında bilinmeyen sanat terimleri için dipnot yer alması ya da kitap sonunda terimler sözlüğü içermesi faydalı olacaktır. Gönen, Katrancı, Uygun ve Uçuş (2011) da kitapta, yaş ve gelişim düzeyinin üzerindeki kelimelerin doğrudan öğretimi için küçük bir sözlüğe yer verilmesini önermektedir. Ayrıca kitabın başında ailelere, öğretmenlere yönelik bir açıklayıcı bölümün olması kitaptan daha etkin faydalanmak adına yarar sağlayacaktır. Çocuk sanat kitaplarında yer alan esere ilişkin teknik bilgileri, künye bilgilerini, sanatçı özgeçmişlerini, eserlerin yer aldığı müzeleri belirten bilgilerin de yer alması yararlı olacaktır.

Kitap düzenine ilişkin bir diğer konu olan sayfa sayısına dair alan yazında farklı görüşler yer almaktadır. Çocuk sanat kitabı incelemelerinde de kitabın sayfasının kâğıt veya karton olmasına, üç boyutlu tasarımlar içerip içermemesine bağlı olarak farklı sayfa sayıları ile karşılaşmıştır. Bu anlamda kesin bir sayfa sayısı söylemek mümkün görünmemektedir.

Çocuk kitaplarının *görsel tasarımı* kitapta ele alınan konular kadar üzerinde durulması gereken önemli hususlardan biridir. Görsel tasarıma ilişkin öncelikle öne çıkan konu ise kitabın kapak tasarımıdır. Hangi yaş düzeyi için olursa olsun kitapların dış kapakları ilgi çekici olmalıdır ve içerikle uyumlu bir şekilde kitabı yansıtabilmelidir (Kıbrıs, 2010, s.39). Kitap kapağı gibi kitabın diğer kısımlarının da canlı ve ilgi çekici bir tasarımının olması

gerektiği vurgulanmaktadır (Sever, 2012; Kıbrıs 2010; Nas, 2004; Zengin ve Zengin, 2009). Ama bununla birlikte görsel tasarım aşırı karmaşık olmamalıdır. “Kitap tasarımında gereğinden fazla ve bilinçsiz renk kullanımı karmaşık görsel yapı oluşturmaktadır” (Koyuncu ve Kaptan, 2005, s.260). Ayrıca görsel tasarımda resim-metin uyumunun göz ardı edilmemesi ve metnin resimlerle desteklenmesi gerekmektedir (Kıbrıs, 2010; Zengin ve Zengin, 2009; Nas, 2004).

Çocuk sanat kitaplarının görsel tasarımında resim konusu diğer çocuk edebiyatı türlerine göre farklı özellikler taşımaktadır. Çocuk sanat kitaplarında daha çok ünlü sanatçıların eserlerine yer verilmektedir. Bu anlamda bu eserlerin orijinal renklerini değiştirmeyecek şekilde görüntü kalitesi yüksek net basımlarının kitapta yer alması gerekmektedir. Ayrıca sanat malzemelerini, tekniklerini tanıtan illüstrasyon ve fotoğraflar da anlatımı destekleyecektir. Yapılan incelemelerde bu konuda başarılı örneklere rastlanmıştır (Resim 2).

Resim 2. ‘Çocuklar İçin Sanat’ kitabının 19. ve 127. sayfasından ayrıntılar

Pitri (2007) de sanat kitaplarında eserleri düz bir sayfada, altına açıklama yazarak sade bir şekilde göstermek yerine farklı şekillerde sunmanın çocuklar için daha eğlenceli ve hatırlaması kolay olacağını dile getirmiştir. Ayrıca hareket ettirilen (flip-out), üç boyutlu

(pop-up) görseller, çıkarılabilen öğeler, küçük pencereler içerisinde sorular ve yaratıcı oyunlar ile kitabın mümkün olduğunca interaktif hale getirilmesini vurgulamıştır (Resim 3).

Resim 3. 'Keşfedin Sanat' kitabının 6. ve 7. sayfasındaki hareket edebilen tasarımlar

Kitaplardaki resimlerin, çocukların beğeni ve algılama düzeyine uygun olması gerektiğini belirten Sever'e (2007) göre çocuğun beğenisini sanatsal bir dille okşayan, onun sürekli yeni şeyler öğrenme, tanıma gereksinimine yanıt veren resimler, çocukların duyu ve düşünce eğitimine de önemli katkılar sağlamaktadır. Bu anlamda çocuk kitaplarındaki resimler çocuğun yaratıcılığını, özellikle resim sanatına karşı ilgi ve becerisini ortaya çıkaracak nitelikte olmalıdır (Demirel, 2010, s. 69).

Görsel tasarımda dikkat edilmesi gereken ölçütlerden biri de metin için kullanılan harf boyutu ve karakterinin hedef yaş grubuna ve tasarım ilkelerine uygunluğudur. MEB (2012) Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği'ne göre; 1. sınıflar için 20 punto, 2. sınıflar için 18 punto, 3. sınıflar için 14 punto, 4. sınıflar için 12 puntodan daha düşük punto kullanılmamalıdır. Harf (yazı) karakteri ise seçiminde önemli olan unsur hedef yaş grubudur. Süslü karakterler karmaşık olmaları nedeniyle okunurluğu zorlaştırmaktadır (Koyuncu ve

Kaptan, 2005, 259). “Çocuk kitaplarında, okuma hızını yavaşlatacağından, satıra sığmayan sözcüklerin hece çizgisiyle bölünmemesi, sayfa sonlarına geldiği ve bitirilemediği için cümlelerin yeni bir sayfaya aktarılması uygun olur” (Sever, 2007, s.46). Satır aralığının belirlenmesindeki en önemli ölçüt ise okunabilirliktir. Bu anlamda birinci sınıflar için 4.5 mm. satır aralığı, ikinci ve üçüncü sınıflar için 4 mm. satır aralığı ve dördüncü sınıflar için 3.6 mm. satır aralığı uygun olarak kabul edilmiştir (Akyol’dan akt. Seven, 2010, s.106).

Fiziksel özellikler, dayanım ve kullanılabilirlik

Kitabın fiziksel özellikleri; kitabın boyutu, kitabın şekli, kitabın ağırlığı, ciltleme tipi, kapağın cinsi/sağlamlığı, kâğıdın özellikleri gibi konuları içermektedir. Öncelikle çocuk kitaplarında mat, gramajı yüksek, ışığı yansıtmayan 1. hamur ya da 2. hamur kâğıt önerilmektedir (Kıbrıs, 2010; Nas, 2004, Sever 2007). Çocuk sanat kitabında eserlerin net ve rahat görülmesinin gerekliliği kâğıt seçimini ayrıca önemli kılmaktadır. Bu anlamda parlak olmayan ama en iyi kalite kâğıt seçimi gerekmektedir.

Nas’a (2004, s.62) göre kitap değişik boyutlarda olabilir ama genellikle yaş arttıkça boyut küçülmelidir. Bununla birlikte kitabın çocuğun taşıyabileceği boyut ve ağırlıkta olması da gerekmektedir. Çocuk sanat kitaplarında görsellerin yoğun olacağı göz önünde bulundurularak büyük boyutta olması gerektiği sonucuna ulaşılabılır. İncelenen çocuk sanat kitaplarının da büyük ve dikdörtgen şeklinde olması bu görüşü pekiştirmektedir. Kitabın kapak malzemesi ve ciltleme tipinin seçiminde ise sağlamlık/dayanırılık esas alınmalıdır. Bu anlamda sert-sağlam kapak ve dikiş ciltleme önerilmektedir (Kıbrıs, 2010; Zengin ve Zengin, 2009; Demircan, 2006; Nas, 2004). Kitabın açıldığı zaman rahat okunabilecek şekilde esnek olması ayrıca tavsiye edilmektedir (Nas, 2004, s.150). Özellikle çocuk sanat kitaplarında eserlerin rahatça incelenebilmesi için bu durum göz ardı edilmemelidir.

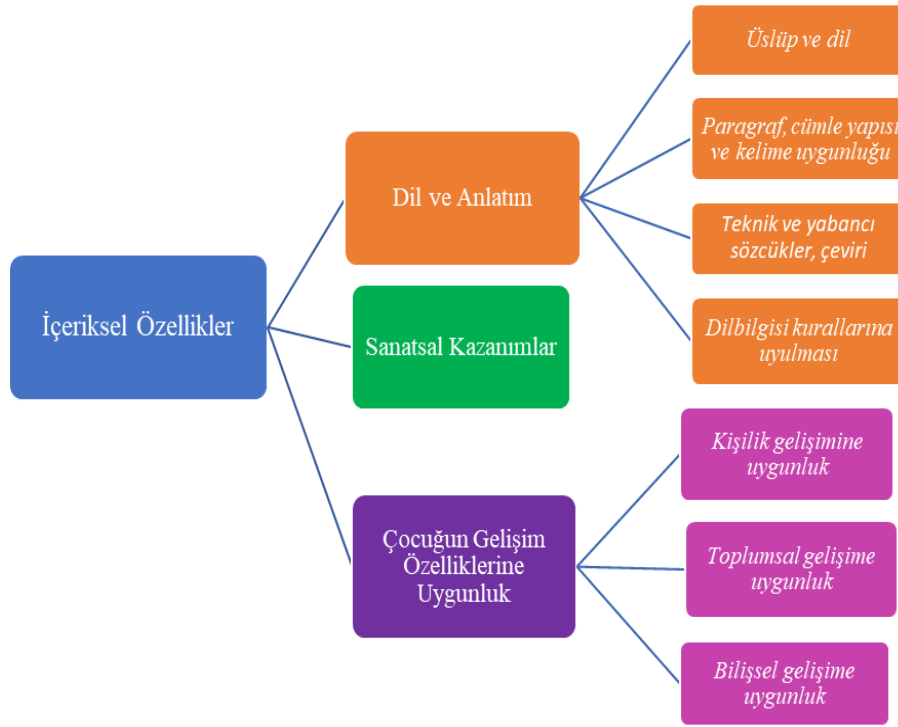
Basım ve yayın bilgileri

Çocuk kitaplarının ön, arka kapaklarında ve sırtında basım ve yayın bilgilerine (kitap adı, yazar adı, tasarımcı adı, yayınevi bilgileri vb.) diğer kitaplarda olduğu gibi mutlaka yer verilmelidir. Özellikle hedef yaş grubu bilgisi çocuk kitabının kapağında mutlaka bulunması gereken bir özellik olarak karşımıza gelmektedir. Ailelere, öğretmenlere kolaylık sağlamanın yanı sıra kitap inceleme çalışmalarında da hedef yaş grubu bilgisine ihtiyaç duyulmaktadır. AYTEKİN (2016, s.74) hangi kitabın hangi yaş grubuna uygun olduğunu bilme konusunda sıkıntılar olduğunu ifade etmiştir. Bu durumun özellikle yayıncıların ticari kaygısı nedeniyle oluştuğunu vurgulayan yazar bu durumun çok iyi bir değerlendirme ve denetime tabi tutulması gerektiğinin de altını çizmektedir.

Yine kitapla ilgili özet bir bilgi ya da kitaba ilişkin web adresi bilgisinin kitabın arka kapağında yer alması büyük kolaylıklar sağlayacaktır. Ayrıca kitap kapağında onay yazısının bulunması da önemli konulardan birisidir. İncelenen bazı kitaplarda, kullanılan malzemelerin sağlıklı olduğuna dair onay yazılarına rastlanmıştır. Ayrıca kitap içeriğinin uygunluğuna ilişkin bir onay yazısının olması da önemlidir. Çocuk kitaplarında genellikle göz ardı edilen bu durum kitap inceleme çalışmalarında da vurgulanmaktadır. Örneğin; IŞITAN (2014) kitap incelemesi çalışmasında alan uzmanı/egitim uzmanı görüşü ve dil uzmanı incelemesinin olup olmadığına bakmış ve bu konudaki eksikliklere dikkat çekmiştir.

Çocuk Sanat Kitaplarının İçeriksel Özellikleri

Çocuk sanat kitaplarının içeriksel özellikleri; dil ve anlatım, sanatsal kazanımlar ve çocuğun gelişim özelliklerine uygunluk olarak üç alt başlık altında ele alınmıştır (Şekil 4).

Şekil 4. Çocuk sanat kitaplarının içeriksel özelliklerine ilişkin başlıklar

Dil ve Anlatım

Dil ve anlatım özelliklerini ele almak gerektiğinde ilk olarak kitabın *üslup ve dil* özelliklerine değinmek gerekmektedir. Çocuk sanat kitaplarında diğer çocuk edebiyatı kitaplarında olduğu gibi anlatımın sadeliğine dikkat edilmelidir. Konuşma diliyle yazılmalı ve yalın ve akıcı bir anlatım tercih edilmelidir (Nas, 2004). Anlatımda konular, yalın ve anlaşılır olandan karmaşığa, somut olandan soyuta doğru bir yol izleyerek işlenmelidir (Sever, 2012; Demirel, 2010). Ayrıca çocuk sanat kitapları öğretici/bilgilendirici çocuk kitapları sınıfında yer aldığı için zaman zaman açıklamalara, karşılaştırmalara da yer verilmelidir.

Bilgilendirici kitap türü olarak çocuk sanat kitabında kurgusal çocuk kitaplarından farklı olarak nesneliliğin ön planda olmasına, metin türüne uygun olarak sanatlı, mecazlı söyleşiler vb. fazla kullanılmamasına dikkat edilmelidir. Bununla birlikte “çocuğun en temel ihtiyaçlarından biri olan eğlenme ve hoşça vakit geçirmenin bir sonucu olarak, konunun yer yer mizah unsurunu da içermesine dikkat edilmelidir (Demirel, 2010, s.56)”.

Ayrıca verilen bilgiler doğru olmalı ve hata yapılmamalıdır. Sanatın doğasına ilişkin konularda, sorularla çocuk yorum yapmaya, görüş bildirmeye teşvik edilmelidir. Sanatı anlatırken bilim kitaplarındaki gibi kesin yargılardan uzak durulmalıdır.

Kitapla ilgili önemli konulardan birisi de başlıktır. Kitabın başlığının içerikle uyumlu olması gerektiği belirtilmektedir (Aytekin, 2016). Buradan hareketle çocuk sanat kitabının başlığının sanata vurgu yapması, kısa fakat dikkat çekici olması önerilebilir.

Çocuk kitabında dikkat edilmesi gereken diğer konular ise *paragraf, cümle yapısı ve kelime uygunluğudur*. Kelime seçiminde öncelikle çocuğun güncel yaşamında kullanılan sözcük ve sözcük türlerine yer verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Yalçın ve Aytaş, 2011; Kıbrıs, 2010; Zengin ve Zengin, 2009; Nas, 2004). Bu anlamda kitapta gereksiz ve bayağı sözcükler yer almamalı, duruluk, akıcılık sağlanmalı, çocuğun günlük yaşantısından kelimeler tercih edilmeli, argo söyleyişler ile bol mecazlardan kaçınılmalı, çocukların kullanmakta güçlük çektiği edat ve bağlaçlar mümkün olduğu kadar kullanılmamalıdır (Yalçın ve Aytaş, 2011).

Çocuk sanat kitapları bilgilendirici niteliğinden dolayı günlük yaşam dışında terimler de içerebilmektedir. Bu noktada terimlerin anlaşılabilirliğinin sağlanmasına dikkat edilmelidir. Yeni kelimeler uygun seviyede sunulduğunda çocuğun söz dağarcığını genişletmeye de katkı sağlayacaktır. “Zira çocuk okuduğu kitaplardaki bütün sözcükleri anlama ve bilme durumunda değildir. Mutlaka bilmediği ilk defa duyduğu kelimelerle karşılaşacaktır. Bu durumda metnin akışından hareketle bilmediği sözcüğün anlamını sezmeye çalışacak böylece kavrama yetisi gelişecektir (Aytekin, 2016, s.54)”. Bu anlamda çocuk sanat kitabı yazımında çocuğun sözcük dağarcığı göz ardı edilmemeli ama belirli sayıda bilmediği kelimelere de yer verilmelidir. Zaten çocuk kitaplarının hedeflerinden biri de çocuğun sözcük dağarcığını ve dilsel becerilerini geliştirmektir (Yalçın ve Aytaş, 2011; Kıbrıs, 2010; Zengin ve Zengin, 2009; Nas, 2004).

Cümle yapıları ele alındığında ise önerildiği gibi, gereksiz sözcüklerden arındırılmış, her bir cümle için tek yargı, tek yüklem ve tek öznenin daha çok benimsendiği kısa ve sade cümleler kullanılmalıdır (Kıbrıs, 2010; Yalçın ve Aytaş, 2011; Demirel, 2010). Bu anlamda metinlerde daha çok basit, kurallı, çok uzun olmayan cümleler tercih edilmelidir. Yalçın ve Aytaş'a (2011) göre 6-8 yaş için cümlelerdeki kelime sayısı 3-5 kelime, 9-12 yaş için 5-7, 13-15 yaş için ise 7-10 kelimedenden oluşmalıdır. Benzer şekilde paragraflar da çok uzun olmamalı ve sayfadaki paragraf sayısı ve paragraf uzunluğu yaşa göre zamanla artmalıdır (Aytekin, 2016).

Çocuk sanat kitaplarının dil ve anlatımına ilişkin diğer bir konu *teknik ve yabancı sözcükler, çeviri*'dir. Öğretici kitaplar belli bir konuda bilgilendirme amacı taşıdıkları için o alana özgü terimleri de yeri geldiğinde kullanmak durumundadır. Bu açıdan diğer çocuk edebiyatı türlerinde geçerli olan 'anlatımda terim kullanımından kaçınılması gerektiği' ölçütü bu kitap türleri için pek mümkün değildir. Çocuk sanat kitapları da yeri geldikince ve hedef yaş grubunun seviyesine uygun düzeyde sanat terimleri içermek durumundadır. Ama burada dikkat edilmesi gereken önemli nokta, terimlerin açıklamalarına yer verilmesi veya basit açıklamalarla terimin anlamının kavratılmasıdır. Ayrıca yabancı dilden dilimize çevrilmemiş yabancı terimlerin ve yabancı sanatçıların isimlerinin aslına uygun yazılması ve Türkçe okunuşlarının parantez içinde belirtilmesi gerekmektedir. Dil ve anlatıma ilişkin olarak dikkat edilmesi gereken son husus ise *dilbilgisi ve yazım kurallarına, noktalama işaretlerine* mutlaka dikkat edilmesi gerektiğidir.

Sanatsal Kazanımlar

Çocuk sanat kitabı sanatsal kazanımlar açısından ele alındığında kitap incelemelerinde görüldüğü üzere, çocuğun sanatın sınırsızlığını kavrayabilmesi için çeşitli resim tekniklerini, türlerini (portre, natüremort, manzara vb.), sanat dönemlerini/akımlarını içeren eserlere kitapta

yer verilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bu eserler ayrıca çocuğun estetik duyarlılığını geliştirici, üzerinde yorum yapabileceği, sanatsal etkinliklere dönüştürülecek nitelikte olmalıdır. Şirin'e (1998) göre de çocuk kitapları sanat eğitimi açısından fiziksel anlamda ilk aşamadır ve çocuklar bu kitaplar vasıtasıyla renk uyumu, kompozisyonu, çizgi gibi sanat öğelerini tanımaya, estetik yargısını geliştirmeye başlarlar.

Bu anlamda çocuk sanat kitabında hedeflenen kazanımlardan biri de çocuğa temel sanat öge ve ilkelerini eserler üzerinden anlatabilmektir. Eser seçiminde buna da dikkat edilerek, renk, çizgi, doku, ritim vb. sanat öge ve ilkeleri üzerine konuşulabilecek eserlerin seçilmesi faydalı olacaktır. Çocuk sanat kitabında öncelikle sanat, yaratıcılık, estetik ve kültür kavramı, sanat eserini tanımaya, yorumlamaya ilişkin bilgi ve kavramlar, sanatçıyı tanımaya ilişkin bilgiler, sanat türlerine, sanat akımlarına ilişkin bilgi ve kavramlar temel düzeyde yer almalıdır.

Kitap incelemelerinde ayrıca sanatsal malzemeleri tanıtan bölümlere ve bu malzemelerle yapılacak etkinlik önerilerine de rastlanılmıştır. Bu anlamda malzeme bilgisine, çocuğun gelişim düzeyine uygun olarak kitap içerisinde yer verilmesi çocuğun malzemenin olanaklarını öğrenmesi açısından yararlı olacaktır.

Ayrıca çocuğu sanatsal üretime teşvik edecek etkinliklere yer verilmesi (Resim 4) kitabı daha etkin kılarken, çeşitli oyunlar, drama etkinlikleri, bulmacalar vb. yardımıyla hedeflenen sanatsal kazanımlara ulaşmak daha kolay ve eğlenceli hale gelecektir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta etkinliklerin yaş dönemine uygunluğunun bir uzman denetiminden geçmesidir.

Resim 4. 'Çocuklar için Sanat' kitabının etkinlik önerisi bölümü

Çocuk sanat kitabı hazırlama sürecinde, okullardaki sanat derslerinin programının gözden geçirilmesi ve bu dersleri destekleyerek alternatif getirecek bir içeriğin hazırlanması çok faydalı olacaktır. Fakat burada dikkat edilmesi gereken diğer bir husus ise eğitimsel amaçlar ile kitabın ana konusu olan sanatın doğası arasında bir denge kurulmasının gerekliliğidir. Leite 'in (2004) de belirttiği üzere fazlasıyla okul havasındaki ders verici sanat kitapları sanatın doğası ile ters düşmektedir. Çocuk sanat kitaplarını ele alan çalışmada yazar, eğitimsel amaçlar nedeniyle çocuk kitaplarındaki sanatın estetik ve şiirsel karakterini kaybederek sadece programa dayalı bir içeriğe dönüştüğünü ifade etmektedir. Bu anlamda kitapta sanatı kronolojik olarak ele almak yerine eserlerden yola çıkılan tematik bir düzenlemenin tercih edilmesi daha doğru olacaktır Böylelikle kitap çocuk için daha ilgici çekici hale gelecektir (Resim 5).

Resim 5. 'Çocuklar için Sanat Kitabı'nın başlıklarına ilişkin örnekler

Çocuğun Gelişim Özelliklerine Uygunluk

Çocuk sanat kitabı hazırlama sürecinde içeriğe ilişkin ölçütlerden biri de çocuğun gelişim özelliklerine uygunluktur. Çocuk kitaplarının bilişsel, toplumsal, kişilik gelişiminde etkili bir uyaran olduğu dile getirilmektedir (Sever, 2005). Bu anlamda çocuk kitaplarının çocuğun gelişimine uygun olması aynı zamanda da desteklemesi beklenmektedir. Öyle ki eğitimciler ve psikolojik danışmanlar, kitapların davranışsal ve duygusal sorunların üstesinden gelebilmekte etkili bir araç olarak kullanılabilceği konusunda uzlaşmaktadırlar (Aytekin, 2016). Bu bölümde de çocuk sanat kitaplarının çocuğun kişilik, toplumsal ve bilişsel gelişimine uygun olması ve çocuğun gelişimini desteklemesi için taşıması gereken özellikler ayrı başlıklar altında ele alınmıştır.

Çocuğun kişilik gelişimine uygunluk

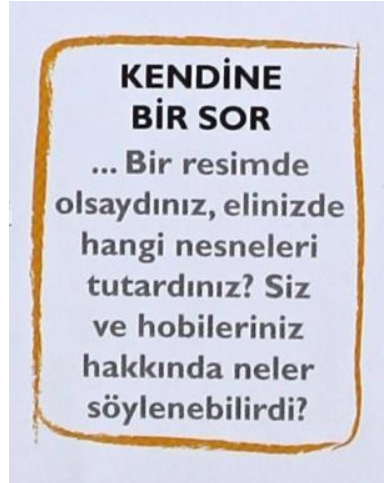
Çocuk kitapları içeriği ile çocukların iç dünyasını derinden etkileyebilme potansiyeline sahip güçlü araçlardır. Bu nedenle çocuk kitaplarında yaşam sevinci, iyimserlik aşılmalı, karamsarlıktan uzak bir anlatım yer almalıdır (Nas, 2004; Zengin ve Zengin; 2009). Çocuk kitapları, “çocuğun edebi ve estetik yanını geliştirmekle beraber onun cesaret, irade, kendine güven gibi duygularla beslenmesini de sağlamalıdır” (Aytekin, 2016, s.47). Bu anlamda çocuk sanat kitaplarının metninde ve görsellerinde çocuğu olumsuz yönde etkileyecek bir içerikten kaçınılmalıdır. Kitap hazırlama sürecinde özellikle çocukta olumlu duyguları açığa çıkaracak, çocuğun yaşantısı ile bağlantı kurabileceği konuları içeren eserlerin seçilmesi çocuğun kişilik gelişimini olumlu yönde etkileyecektir. Ayrıca yaşama dair çocuğun olumlu bakış açısını geliştirmesini destekleyecek anlatımlara, sanatçı hayatlarına, öykülere, karakterlere yer verilmesi de kişilik gelişimine olumlu katkılar sağlayacaktır

Gönen, Aydos, Şentürk, Karacan, Kahraman ve Tuna'ya (2013) göre “çocukların belli yaşlarda belli konulara karşı ilgi ve merakını karşılamak için makineler, taşıt, trafik, cinsiyet,

haberleşme, dünya ülkeleri, aile bireyleri, ev, zaman ve hastalık kavramıyla ilgili konulara yer veren resimli çocuk kitaplarının daha fazla yazılıp yayınlanmaları yararlı görülmektedir” (s.12). Bu anlamda eser seçiminde bu konu ve kavramları ele alan ya da bunlara dair ayrıntıları içeren eserlere öncelik vermek faydalı olacaktır.

Kitap içerisinde çocuğun ilgisini çekecek, sanata dair katılımcı olmasını, kendi yeteneklerini keşfetmesini, kendisine güven duymasını ve başarılı olma ihtiyacını sağlayacak sanatsal etkinliklere yer verilmesi de bu anlamda büyük önem taşımaktadır.

Bu etkinliklerin özellikle aile ve arkadaşlarla da yapılabilecek nitelikte olması, çocuğun kendini ifade etmesini ve farklı bakış açıları geliştirmesini sağlaması ve en önemlisi çocuğu mutlu etmesi gerekmektedir. Çocuk sanat kitaplarının çocuğun kişilik gelişimine en büyük katkısı ise çocuğun sanat yoluyla kendini ifade etmesi ve tanınmasına aracılık etmesidir. Çocuk sanat kitabında eserler üzerinden çocuğun kendisi hakkında düşünmesine ve yorum yapmasına yönelik anlatımlara yer verilmelidir (Resim 6).

Resim 6. 'Çocuklar için Sanat' kitabının 18. sayfasından bir ayrıntı

Çocuğun toplumsal gelişimine uygunluk

Çocuk kitapları ile çocuğa 'toplumsal olaylara, yaşama karşı eleştirel sorgulayıcı bir bakış açısı' kazandırılması da hedeflenmektedir (Nas, 2004, s.68). Bu anlamda çocuk

kitapları, çocuk ile yaşam arasında bir bağ kurma görevi taşımaktadır (Sever, 2012). Çocuk sanat kitaplarında da çocuğun sanat yoluyla yaşadığı toplumu, hayatı daha iyi tanınması ve uyum sağlaması desteklenmelidir. Sanatçının yaşadığı toplumdaki, dönemden bahsedilerek, çocuğun sanatçının yaşadığı toplumla ilgili bilgi edinmesi, empati duyması ve eleştirel bakabilmesi sağlanmalıdır. Sanatın oluşumunu etkileyen toplumsal, tarihsel, coğrafi vb. unsurlara ilişkin çocuğun düşünmesine, yorum yapmasına olanak veren örneklere, anlatımlara, sorulara yer verilmelidir.

Çocuk sanat kitaplarının toplumsal gelişime katkılarından birisi de çocuğun kültürel, sanatsal değerlere saygı duymasını sağlamaktır. Kitap içerisinde sanatın, sanatçının önemine ve toplumdaki yerine ilişkin vurgular yapılarak çocuğun yaşadığı toplumdaki ve dünyadaki sanata dair farkındalığı artırılmalıdır. Bu anlamda kitapta, çocuğa ailesi, arkadaşları ile gidebileceği sanat faaliyetleri (sergiler, bienaller, festivaller vb.), eserleri yakından görebileceği müzeler hakkında bilgi de verilmelidir.

Kıbrıs'a (2010) göre çocuklar için yazılan kitaplarda dayanışma, hoşgörü, çalışkanlık, aile, doğa sevgisi gibi temalara da yer verilmelidir. Bunu sağlamak için çocuk sanat kitaplarında iş birliğine dayalı sanatsal etkinliklere yer vererek çocuğun paylaşma, dayanışma, eşitlik gibi toplumsal değerleri kazanması desteklenebilir. Ayrıca doğayı, kültürel mirası korumaya ilişkin anlatımlara da yer verilmelidir.

Çocuk sanat kitaplarının metninde ve görsellerinde, diğer çocuk kitapları için de vurgulandığı gibi ırkçılık, cinsiyet ayrımcılığı, düşmanlık, kindarlık, üstüncülük gibi öğelerden kaçınılmalıdır (Demirel, 2010; Nas, 2004). Ayrıca görseller, çocuğu olumsuz etkileyecek aşırı şiddet, cinsellik, etik değerlerin dışında kalan konular içermemelidir.

Çocuğun bilişsel gelişimine uygunluk

Çocuk sanat kitabı, çocuğun bilişsel gelişimi açısından ele alındığında ise öncelikle çocuğun bilişsel düzeyine uygun somut bir anlatımın, kelime seçiminin yapılmasına dikkat etmek gerekmektedir. Bu anlamda kitapta çok fazla teknik terime ve bilgiye yer verilmemelidir. Gürtuna'ya (2007) göre gerçeklik döneminde çocuk henüz perspektif, ışık-gölge kurallarını tam olarak öğrenememiş ve üç boyutlu yaratma becerisine sahip olamamıştır. Bu nedenle bu konulara ilişkin derin bilgilerin küçük yaştaki çocuklara yönelik kitaplarda yer alması sakıncalı olabilmektedir.

Çocuk kitaplarında daha çok görseller aracılığı ile çocuğun soyut düşünme becerisi, fikir üretebilmesi, hayal kurması geliştirilmelidir. Çünkü resimlerin (görsel metnin) anlatımda egemen olduğu kitaplar, çocukların görsel algılarının gelişmesi için ilk önemli uyaranlardır (Sever, 2007). Özellikle çocuğun eserlerdeki ayrıntılara dikkatini çekerek farklı bakış açıları geliştirmesini, analiz, sorgulama yapmasını sağlayıcı bir bilgi aktarımı yapılmalıdır. Bu anlamda anlatımda bilgiler doğrudan verilmeden çocuğun kendi çıkarsama yapması, eleştirmesi, yorum yapması, algıladıklarını kendinin ilişkilendirmesi sağlanmalıdır. Çocuk sanat kitabında çocuğun algılamasını geliştirmeye yönelik sorulara, yaratıcı fikirlerini geliştirmeye yönelik etkinliklere yer verilerek çocuğun bilişsel gelişimi desteklenmelidir.

Özellikle çocuğun tüm duyularını çalıştırmaya yönelik etkinlikler, oyunlar ve etkileşimli tasarımlar çocuğun bilişsel gelişimini desteklemek adına önemli araçlar olacaktır. Ayrıca, kitap içerdiği görsellerle çocuğun görsel algısını geliştirirken içerdiği yeni teknik kelime ve kavramlarla da çocuğun sanata dair kelime dağarcığını geliştirecektir.

Sonuç ve Öneriler

Okullardaki görsel sanatlar derslerinin kısıtlı süresinde sanatı tanımak için yeterince fırsat bulamayan ya da sanatı sadece yetenekle ilişkilendiren ve bu nedenle kendini sanatın

dışında gören çocuklara, sanatı tanımak için farklı yollar sunan çocuk sanat kitapları, görsel sanatların sözlü sanatlarla buluştuğu, çocuğun sanatsal gelişimi kadar dilsel, toplumsal, bilişsel ve kişilik gelişimini de destekleyen önemli eğitsel araçlardan biridir.

Farklı sanat eserlerinin içinde yer aldığı nitelikli çocuk sanat kitapları, çocuklar için birer sanat müzesi haline gelerek onların estetik algı ve beğenilerinin gelişimini destekleyecek, içerdiği sanat etkinlikleri ile onların sanatsal ifade ve becerilerine katkı sağlayacak potansiyele sahiptir. Bu potansiyelin etkin bir şekilde ortaya konması ise çocuk sanat kitaplarının belli ölçütler doğrultusunda hazırlanması ve incelenmesi ile mümkündür.

Ülkemizde çocuk kitaplarına ilişkin pek çok akademik çalışma yapılmaktadır. Fakat çocuk sanat kitapları için bu durum geçerli değildir. Bu çalışmada sanat eğitimi içerisinde ele alınmamış bir konu olan çocuk sanat kitaplarının taşınması gereken özelliklere dair bir çerçeve çizilmeye çalışılmıştır. Çalışmada ortaya konan bu bilgilerin çocuk sanat kitabı yazmayı, incelemeyi hedefleyen kişilere, sanat eğitimcilerine katkı sağlayacağı umulmaktadır. Bununla birlikte çocuk sanat kitaplarına dair araştırılması gereken pek çok konu bulunmaktadır. Bu anlamda araştırmacılara;

- çocuk sanat kitaplarına ilişkin hedef yaş grubunun görüşlerini alan çalışmaların yapılması
- çocuk sanat kitaplarına ilişkin görsel sanatlar öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerini alan çalışmaların yapılması
- çocuk sanat kitapları ile ilkokullardaki görsel sanatlar dersinde etkinliklerin yapılması ve bu etkinlikleri ele alan araştırmaların yapılması
- farklı çocuk sanat kitaplarını kapsayan inceleme çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Aşlıoğlu, E. (2011). Grafik sanatçılarının çocuk kitaplarının grafik tasarımına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Aytekin, H. (2016). *Çocuk ve gençlik edebiyatı*. (1. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 12-27.
Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/161002>
- Demirel, Ş. (2010). *Edebi metinlerle çocuk edebiyatı*. (1. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Dilidüzgün, S. (2005). Türkiye’de çocuk edebiyatına bakışlar ve çağdaş çocuk edebiyatı, Çocuk ve İlkgençlik Edebiyatı Kurultayı. İstanbul: Maltepe Üniversitesi No:25, 37-46.
- Gönen, M. (2013). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Gönen, M., Aydos, E. H., Şentürk, Ç., Karacan, G., Kahraman, C. ve Tuna, P. (2013). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve fiziki özelliklerinin incelenmesi, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/susbid/issue/17335/181022>
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M. ve Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36 (160), 250-265.
- Güleç, H. ve Geçgel, H. (2006). *Çocuk edebiyatı*. (2. baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Gürtuna, S. (2007). *Çocuk ve sanat eğitimi: çocuğum sanatla tanışıyor*. (4. baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları
- Işıtan, S. (2014). Caillou çizgi film karakteri ile ilgili Türkçe resimli öykü kitaplarının biçimsel ve içerik özelliklerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 13(1), 191-204.
- Kıbrıs, İ. (2010). *Çocuk edebiyatı*. (4. baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.

- Koyuncu, S. S. ve Kaptan, A. Y. (2005). Çocuk kitaplarında görsel anlatım ve tasarım sorunları. *Hece Dergisi Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı*, Sayı: 104-105, 256-262.
- Lukens, R. (2007). *A Critical handbook of children's literature*. (8th ed.). Boston : Pearson Allyn and Bacon.
- Leite, M. I. (2004). Art books for children: lever or barrier to imagination?, 2. International Conference on Imagination and Education. Canada. Retrieved from http://www.ierg.net /confs /2004/Proceedings/Leite_Maria_Isabel.pdf
- MEB. (2012). 28409 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği.
- Nas, R. (2004). *Örneklerle çocuk edebiyatı*. (2. baskı). Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Pitri, E. (2007). Art books for early childhood classroom communication, *Art Education*, 60(2), 33-39.
- Russell, D. L. (2009). *Literature for children: A short introduction*. (6th ed.). Boston: Pearson/Allyn & Bacon.
- Seven, S. (2010). *Çocuk kitapları, edebi metinlerle çocuk edebiyatı*. (Editör: Şener Demirel). (1. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Sever, S. (2012). *Çocuk ve edebiyatı*. (6. baskı). İzmir: Tudem Yayınları
- Sever, S. (2007). Çocuk kitaplarında bulunması gereken temel özellikler, İlköğretimde Çocuk Edebiyatı. (Ed. Zeliha Güneş). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Sever, S. (2005). Çocukla yazınsal iletişim, Çocuk ve İlkgençlik Edebiyatı Kurultayı Bildirileri. Maltepe Üniversitesi, 11-12 Kasım 2005.
- Şirin, M.R. (1998). *99 soruda çocuk edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayın Evi.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk edebiyatı kültürü (okuma alışkanlığı ve medya sarmalı)*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Yalçın, A. ve Aytas, G. (2011). *Çocuk edebiyatı*. (5. baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.

Zengin, A. Y. ve Zengin, N. (2009). *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı*. (5. baskı).
İstanbul: Truva Yayınları.

Extended Abstract

The environment of the child should be supported by aural, visual and linguistic stimuli for a healthy development. Apart from facilitating acquisition of new knowledge each day, reading provides to explore the world the child is living in, their social environment, and most importantly themselves. Within this context, books specifically designed for children are salient educational materials boosting personal, social and cognitive development of children. Children's art books are classified within the genre of educational children's books. Books for supporting cognitive development and intelligence of children are categorized as "educational children's books" (Sever, 2007, p.6). A brief analysis of children's art books reveals that even though the number of these books seems to have increased in recent years, they are quantitatively far beyond children's literature books such as novels and stories, and existing children's art books are mostly on Western Art written by foreign authors. Moreover, it is striking that children's art books is a neglected genre in terms of children's books reviews. These findings disclose the lack of required importance being placed on children's art books. High quality children's books on art are an essential necessity for the already limited visual arts education in the curriculum entailing an urgent need of literature review of these books and improving their quality. This study aims to provide the qualifications a children's art book needs to bear in order to fill the gap in the field with the help of children's books literature reviews and children's art books analyses. Within the scope of the research, children's art books are discussed under two main parts: stylistic and contextual properties. Contextual properties are further discussed in three sub parts: artistic gains, language and expression, and developmental characteristics of the child. Approaching the issue from the artistic gains aspect shows that these books need to contain works of art of various painting techniques, genres (portraiture, still life, landscape etc.) and art movements in order for the child to apprehend the infinity of art. Furthermore, the art pieces in question require being capable of improving esthetical awareness of children, providing them a baseline to elaborate on, and transforming the experience into art activities. Another gain aimed to achieve from children's art books is to convey fundamental elements and principles of art through the works of art. It would be quite beneficial to select pieces on which these elements and principles, such as color, line, texture, rhythm etc., can be discussed. Art, creativity, esthetics,

concept of culture, information and concepts helping to understand and interpret the art piece, information on the artist, art genres, art movements all need to be included in elementary levels in these books. Analyses on existing books showed these books incorporated chapters introducing art supplies and suggestions on how to utilize them. It would, in fact, be useful to include such information within the book in terms of learning the possibilities these supplies can present. Children's art books become more efficient when containing activities motivating children to be artistically productive, whereas various games, drama activities, riddles etc. facilitate an easier and more entertaining way of reaching targeted artistic gains. The main issue to be considered here is to be certain about the activities being suitable for the corresponding age groups. It would be helpful to review existing art curriculum in schools and to create an alternative content supporting this curriculum during the process of preparing a children's art book. However, it is crucial to maintain a balance between educational purposes and the nature of art, which is the main subject of the book. Within this scope, it would be more practical to adopt a thematic approach according to the art pieces, rather than a chronological one, which, in return, will make the book more interesting and appealing for the child.